

Meditatie

Bijbellezing Psalm 57

Broeders en zusters in Christus,

In mijn kindertijd woonden wij in Numansdorp in de buurt van en oud fort aan het Hollands Diep. Dat was in die tijd een oefenterrein voor politie agenten in opleiding. Maar wij probeerden meer dan eens met een aantal kinderen lopend lang de rotsblokken die aan het water lagen op het fort te komen. Dat was een spannend gebeuren. En het allerspannends was het als de politie zelf ook op het fort aanwezig was. Wij zagen hen wel op het fort, maar we moesten er natuurlijk voor zorgen dat ze ons niet zagen. De meeste keren ging dat goed door ons te verstoppen en langzaam kropen we het fort op. Maar op een keer werden we, ondanks dat we heel stil het fort probeerden binnen te sluipen, gesnapt. We konden geen kant meer op. Overal stonden politieagenten. Ik kan me nog herinneren hoe mijn hart in mijn keel bonsde toen we door de politie gezien werden en zij ons fouilleerden. Gelukkig konden we, nadat de politie ons te kennen gegeven had dat ze ons niet meer op het fort wilden zien, naar huis. Over een bonzend hart gesproken. Dat heeft David ook. Hij is zit verstopt in een spelonk. Een donker hol in de rotsen. Hij zit daar samen met zijn mannen. Hij is op de vlucht. Koning Saul zit met zijn soldaten achter hem aan. Die kan het niet uitstaan dat David de nieuwe koning zal worden. Hij wil deze concurrent een kopje kleiner maken. Daar in die donkere spelonk, zien David en zijn mannen opeens iemand verschijnen in de lichte opening van de spelonk. Het is een grote kerel. En zijn mantel is een bijzondere: een koningsmantel! Het is Saul. De schrik slaat David om het hart. Hij kan geen kant meer op. Als Saul hem nu ziet, is hij reddeloos verloren.

Dit vormt waarschijnlijk de achtergrond van Psalm 57, getuige het opschrift in vers 1: 'Een gouden kleinood van David; toen hij voor Saul vluchtte in de grot.' David staat letterlijk en figuurlijk in de spelonk met zijn rug tegen de muur. Hij kan geen kant meer op. Ja, nog één kant: een stille schreeuw naar boven klinkt er uit zijn mond: 'Wees mij genadig, o God, wees mij genadig.' Het is één van de meest heftige intro's uit het Psalmenboek. Ik las ergens: 'Weinig psalmen beginnen zo explosief. Zelden vallen psalmdichters zo met dreunende hamerslagen in huis.' Zo hoog is blijkbaar de nood, zo benard is de situatie, dat David tot twee keer toe om genade, om redding smeekt. Psalm 57 is een gebed om genade. Met die woorden begint deze psalm. Wees mij genadig, o God, wees mij genadig. Genadig! Mijn eerste associatie bij dit woord genadig is: vergeving. Bidden om genade is bidden om vergeving van je zonden en schuld tegenover God. Zoals Maarten Luther dat deed, vanuit zijn existentiële worsteling hoe hij van zijn schuld en schuldgevoel af kon komen. Ik denk ook aan de tollenaar in de tempel die bad: 'O God, wees mij zondaar genadig.' Nu weet David ook van schuld in zijn leven en lezen we meer dan eens in het boek van de psalmen dat hij bidt om vergeving van zijn zonden. Maar toch lijkt dat in Psalm 57 niet aan de orde. Van schuld wordt door de dichter niet gesproken. Hij heeft het over vijanden die hem omringen als verslindende leeuwen, mensen met een tong als een geslepen zwaard, zodat hun woorden kunnen doden. De vijand staat hem naar het leven en dat doet hem roepen om genade. Dit gebed om genade is dan ook vooral een gebed om bevrijding en bescherming.

Niet voor niets is ook deze, heel persoonlijke psalm, in het Psalmenboek terechtgekomen. Omdat het herkenbaar is voor anderen. Mensen kunnen vijanden worden, die zich tegen je keren. Dan gaat het niet zozeer om mensen waaraan je een hekel hebt of die jou niet mogen en die je niet liggen. Nee, het gaat dan met name om de vijanden die je geloof bedreigen of je recht ontnemen. Leven met God. Met Hem rekenen in het leven van elke dag, dat roept weerstand op, tegenstand soms ook. Dan hoef je alleen maar te denken aan vervolgd christenen die opgejaagd worden en zich vaak verborgen moeten houden. Maar daarnaast heb je als christen ook nog niet menselijke vijanden. De

duivel, de grote tegenstander van God. En allerlei machten die je in hun greep willen krijgen. Door dit alles kun je aangevochten worden en je bedreigd voelen, waardoor het als een soort geestelijke spelonk wordt: donker en kil, beangstigend en bedreigend, mistig en onbestemd. Dan voel je je kwetsbaar en bang. Dan vliegt het je naar de keel.

En ervaar je de wereld soms als een gevaarlijke plaats. Een plaats die roept om genade. Daarin gaat Psalm 57 ons voor en daarin wijst ze ons de weg: de weg naar boven. 'Wees mij genadig, o God, wees mij genadig.' Terwijl David geen kant op kan, vlucht hij naar God. Zo belijdt hij het ook: 'want mijn ziel heeft tot U de toevlucht genomen.' Iemand zie eens tegen mij: 'Ik moet dat elke keer weer leren: om mijn leven onder Gods hoede te brengen. Om alles wat me bezighoudt bij Hem te brengen en te laten. Om vooral mezelf aan Hem toe te vertrouwen.' In zulke spannende situaties als bij David. Als je leven staat te schudden op zijn grondvesten. Als er een bericht komt, dat je uit het lood slaat. Als je iets meemaakt, waar je helemaal van ondersteboven bent. Als iemand iets met je uithaalt, waar je geen raad mee weet en je onzeker maakt. Maar ook als alles rustig verloopt. Die dagen zijn er natuurlijk ook genoeg.

Hoe dan ook: je leven onder Gods hoede brengen. Schuilen onder Gods vleugels, zoals we lezen in vers 2. Dan denk je automatisch aan zo'n moedervogel, die over een erf loopt of in een nest zit. Op het moment dat er gevaar dreigt, een roofdier of een mens, dan kruipen de jongen onder de vleugels van hun moeder. En de moedervogel néémt haar jongen onder haar vleugels. Je kunt ook denken aan het beeld van een vogel die boven het nest blijft vliegen en zo zijn vleugels over de jongen uitspreidt. Daarvan lees je bijvoorbeeld in Deuteronomium 32:11: 'Zoals een arend over zijn jongen waakt en voortdurend erboven blijft zweven, zijn vleugels uitspreidt en zijn jongen daarop draagt, zo heeft de Heere Zijn volk geleid.' Zo mogen we zeker bij de Vader in de hemel schuilen. Onder Zijn vleugels bescherming en geborgenheid vinden. Zo'n beeld helpt om rust te vinden in je hart. Er zijn trouwens uitleggers, die nog aan iets anders denken: aan de vleugels van die twee engelen op de ark, die gouden kist, die in de tabernakel en later in de tempel stond als teken van Gods nabijheid. Die engelen stonden op die ark met uitgespreide vleugels. Wanneer je dus je toevlucht zocht in de tempel, vluchtte je dus bijna letterlijk tot onder de vleugels van de engelen van God en dus van God zelf. Rustend onder de schaduw van Gods vleugels.

De toevlucht nemen onder de vleugels van God is dus in moeilijke, onveilige en bedreigende situaties gaan naar een plek die verbonden is met de aanwezigheid van God. Aan welke plaatsen moet je dan vandaag denken? Dan kun je denken aan de kerk en ook het kerkgebouw. De kerk kan zo'n plek zijn waar je zo onder de vleugels van de Heere God schuilt. Ik hoop althans, dat u, dat jij, de kerk en de kerkdienst zo ervaart. Dat je daarvoor ook naar de kerk komt. Om met heel je hebben en houwen weg te kruipen bij God. Om je mee te laten nemen door de psalmen, de liederen en de gebeden. Om je aan te laten spreken door de woorden het Woord van God. Om je op te trekken aan medegelovigen. Dat kan trouwens ook in een vreemde kerk in de vakantietijd. Maar het kan ook thuis in je eigen kamer zijn. Daar je op God richten en zo schuilen bij Hem. Alles voor Hem neerleggen. Of tijdens een wandeling door het bos of langs het strand met God praten of in het aangezicht van een vriend of vriendin. Je toevlucht zoeken bij de Heere heeft dus ook echt een lichamenlijk aspect: opstaan, naar een plek gaan, tot onder Gods vleugels. Er op vertrouwend, dat zoals vers 4 prachtig zegt, God Zijn goedertierenheid en Zijn trouw zal zenden. Liefde en trouw! Twee woorden waarmee steeds het karakter van de God van Israël wordt getypeerd. Liefde en trouw. Dat is God ten voeten uit.

Het klinkt als twee boodschappers die Hij vanuit de hemel naar je toezendt. Zijn goedertierenheid, Zijn liefde en trouw: geweldige eigenschappen van God, die staan als een huis, die veilig zijn als een schuilplaats. Wat er ook gebeurt: God heeft mij lief. Hij blijft mij trouw. Ja, ook in die benauwde

omstandigheden, waar David zich in bevindt. In die spelonk, waar Saul binnen gekomen is en David vijandig gezind is. David ondervond trouwens zijn leven lang zoveel vijandschap. Hij vergelijkt het in vers 5 met leeuwen, met verslindende dieren. En in die situatie is er dus die stille schreeuw van David, die roep om hulp, een diepe klacht uit de benauwdheid. Herkenbaar misschien wel in onze omstandigheden, nu of eerder in ons bestaan. Of bij anderen, met wie we ons verbonden weten. Maar je wordt juist dan van Gods liefde en trouw verzekerd als je in zulke situaties in het geloof je toevlucht zoekt tot de Heere. Doen wij dat ook elke dag weer? Schuilen bij God, die vol liefde en trouw over ons bewogen is en onze toevlucht nemen tot Hem bij alles wat we meemaken in ons bestaan? Of gaan we onze weg zonder te roepen om genade en te schuilen bij God? Doe je het laatste dan blijft de onrust je opjagen, maar heb je leren schuilen bij God dan verandert dat je leven tot in de kern. Dan wordt je hart gerust, omdat de Heere liefde en trouw is.

Zo belijdt David dit in vers 8: 'mijn hart is bereid, o Gods, mijn hart is bereid. Je mag ook vertalen: 'mijn hart is gerust, o God, mijn hart is gerust.' Net als in het begin dat gebed om genade wordt ook dit herhaald. Herhaling is kenmerkend voor dit lied. Het geeft dit lied zo'n enorme kracht en gewicht. 'Mijn hart is gerust, o God, mijn hart is gerust.' De sfeer lijkt intussen helemaal veranderd te zijn in dit lied. Aanvankelijk wordt er gesmeekt en geklaagd en nu is er rust en de bereidheid om met hart en ziel gericht te zijn op God. Er wordt zelfs gezongen en op muziekinstrumenten, op de harp en de luit gespeeld. Van een klaaglied is het een loflied geworden.

Wat is er gebeurd? Is dat opgewekte deel ontstaan nadat David een stukje van Sauls mantel heeft afgesneden en Saul beschaamd moet afdruppen? Is dit na de bevrijding die David heeft ervaren? De psalm zegt hier niets over. De situatie lijkt niet veranderd en de omstandigheden lijken niet gunstiger. Nee, het geheim van die verandering zit in de beweging die in deze psalm wordt gemaakt: de beweging naar boven, het schuilen bij God én dus in dit tweede deel het aanbidden van God. David zoekt bewust in die nood de Heere God. Niet alleen om aan God zijn nood te klagen, niet alleen door om hulp te roepen tot de Heere, maar ook om Hem te loven en te prijzen.

Het doet me denken aan Paulus en zijn medewerker Silas die in de gevangenis zitten in Filippi. Ook zo'n donker hol. Ze zitten letterlijk muurvast. Hun ruggen doen pijn van de geseling en marteling die ze ondergaan. En wat doen ze in die barre omstandigheden? Zingen! God loven en prijzen. Hoe kun je dat? Door je niet te richten op de omstandigheden. Zelfs niet op je eigen gevoelens. Maar op God. Op Zijn liefde en trouw, die Hij je stuurt. En wij mogen zeggen: God heeft die niet alleen gestuurd, maar Hij is Zelf gekomen. In de Heere Jezus Christus is Hij mens geworden. In Hem is Gods liefde en trouw vlees en bloed geworden. En de Heere Jezus heeft in al onze nood en ellende, ons kwaad en onze duisternis gedeeld. Sterker nog: het is allemaal en helemaal door Hem heen getrokken, omdat Hij het Zich aangetrokken heeft in Zijn kruis en opstanding. Dus in de diepste put, de donkerste spelonk, staan al Zijn voetstappen. Is Hij erbij. Ik vind dat zo'n diepe troost. Dit maakt een wereld van verschil. Diezelfde Paulus belijdt later: 'We worden van alle kanten belaagd, maar raken niet in het nauw. We worden aan het twifelen gebracht, maar raken niet vertwijfeld. We worden vervolgd, maar worden niet in de steek gelaten. We worden gevelde, maar gaan niet te gronde.'

Merk je het: ook hier is de nood niet weg. Nee, je wordt belaagd. Je wordt aan het twifelen gebracht. Je wordt vervolgd en zelfs gevelde. Christus volgen, betekent kruisdragen! Maar schuil je bij de Heere en is je leven met Christus geborgen in God dan word je niet in de steek gelaten en ga je niet te gronde. Wat een bemoedigend woord ook voor vandaag. We leven in een spannende en onzekere tijd. Crisisteamen staan in onze samenleving klaar als het coronavirus weer meer dreigt toe te slaan of als er zich kleinere en grotere brandhaarden van rellen op straat en in wijken voordoen. Ooit las ik: we don't have a crisis - we have Christ!' En dat raakte me, omdat het precies aansluit bij de woorden van David en van Paulus. Niet om de crisis in ons persoonlijk leven en in de samenleving

weg te poetsen of te overschreeuwen, maar wel om aan elkaar door te geven, dat er met Christus een waardevast fundament onder ons leven ligt. Omdat wie op Christus vertrouwt en bij Hem schuilt in Hem alles ontvangt en heeft, dat ons ook in situaties van crisis staande houdt en houvast biedt.

Is dat waardevaste fundament er vanzelf in uw en mijn bestaan? Nee, Psalm 57 laat ons zien, dat daar een geloofsbeweging voor nodig is. De beweging naar boven. Het daadwerkelijk gaan schuilen bij God. En je dus richten op het aanbidden en loven van de Heere God. Juist in de moeite en de aanvechting. Prachtig wordt dit ook getekend in vers 9: 'Ontwaak mijn eer, mijn ziel, ontwaak, luit en harp.' Weer die herhaling! Ontwaak: word wakker, mijn ziel! Ja, dat is nodig: wakker worden, want een slapende ziel is een ziel die vergeet hoe genadig en hoe groot God is. Maar een wakkere ziel kijkt met open ogen naar wie de Heere is, die richt zich op Jezus Christus, die ontdekt Zijn liefde en trouw, die vindt rust en vrede in Gods genade, die onvergelijkbaar veel hoger en dieper is dan mijn schuld, mijn pijn en mijn onzekerheid. Zo mag je het morgenrood wekken, zegt de psalm. Met andere woorden: het is nog steeds donker, anders valt er ook niets te wekken. Het is nog nacht, maar je zingt je als het ware naar het licht van de nieuwe morgen toe.

Willem Barnard schrijft ergens: 'de dag, de dagenraad, wakker zingen! Het is een overrompend beeld. Zoals de haan denkt dat hij het licht tevoorschijn kraait, zo zingt de dichter het levenslicht tevoorschijn.' Dat mogen wij ook doen. Als we psalmen en liederen zingen in de kerk, de plek waar God Zijn genade, liefde en trouw naar ons zendt. Dat alleen al is een reden om naar de kerk te blijven komen. Maar het kan ook thuis. Letterlijk in de nacht, als je niet slapen kunt. En alles nog erger en zwaarder lijkt. Volg dan het spoor van David in deze psalm en maak je ziel wakker. Richt je op de levende God, op de Heere Jezus. Hij die alles weet van uw, jouw en mijn moeite en aanvechting, onze angst en teleurstelling, jouw onzekerheid en pijn, uw schuld en schaamte. Open je hart voor Hem en roep zo het morgenrood wakker. Zodat het door de Heilige Geest licht wordt in je bestaan en alles wat je met je meedraagt ook lichter. Ja, laten wij met David voor God zingen en musiceren van Zijn liefde en trouw, die vaststaat, zelfs als er aan de bedreigende en onzekere situatie van vijandschap en gebrokenheid nog niets veranderd is. God loven bij het morgenrood, bij het aanbreken van de nieuwe dag. Het wijst ons op de Paasmorgen. Want Pasen is voor ons het bewijs dat God een God van liefde en trouw is. God liet Zijn geliefde Zoon niet in het graf, maar wekte Hem op uit de dood, na drie dagen. Want de schuld is verzoend door Jezus offer aan het kruis. En voor ieder die door het geloof met de Heere Jezus verbonden is, legt dat een vast fundament onder het leven: wat er ook gebeurt, hoe groot de vijandschap en het kwaad ook is, ons leven rust op Zijn liefde en trouw. Omdat het Pasen geweest is en Jezus leeft kan ons hart gerust zijn.

Maar tegelijkertijd wakkert die zekerheid het verlangen naar de nieuwe morgen aan. Het verlangen naar de dag, dat God definitief een einde zal maken aan vijandschap, aan chaos en geweld, aan dood en verderf. Het is dit verlangen dat wordt verwoord in het refrein van Psalm 57, een refrein dat twee keer terugkeert, in vers 6 en in vers 12. Dit refrein luidt: 'Verhef U boven de hemel, o God: Uw eer, uw glorie zij over de hele aarde.' Prachtig! Wat een machtig uitzicht! Als Gods toekomst aanbreekt en Jezus terugkomt, zal Hij zich verheffen boven de hemel en zal de aarde, die nu nog zo gebroken is, vol zijn van Zijn glorie. Zover is het nog niet. Ook niet als we bij het morgenrood opstaan om God te loven en te prijzen. Maar Psalm 57 leert het ons dat we daar niet met een bonzend hart, maar wel met een gerust hart naar mogen uitzien. Zullen we dat, levend van Gods liefde en trouw in Christus, dan ook doen? Want dan wacht ons een stralende toekomst op de nieuwe aarde onder een nieuwe hemel! Amen